

**Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu**

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Ludvíka Davida a soudců Kateřiny Šimáčkové a Jaroslava Fenyka (soudce zpravodaj) o ústavní stížnosti B. I., zastoupeného Mgr. Miroslavem Klusáčkem, advokátem se sídlem Rooseveltova č. 6/8, Brno, proti usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 1. 2013, č.j. 8 Tdo 1201/2012-48, usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 6. 2012, č.j. 3 To 51/2012-870, a rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 2. 2012, č.j. 39 T 1/2012-754, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

I.

1. Včas podanou ústavní stížností se stěžovatel s tvrzením o porušení svých práv ústavně zaručených v čl. 36 a 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), jakož i čl. 6 odst. 1, 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") domáhal zrušení shora označených rozhodnutí.

2. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 29. 2. 2012, č.j. 39 T 1/2012-754, byl stěžovatel uznán vinným zločinem vraždy podle § 140 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní zákoník") proto, že dne 3. srpna 2011 v době od 22:25 hod. do 22:40 hod. v Brně (adresa - anonymizována), v němž bydlela jeho manželka S. I., se kterou byl v uvedené době v konfliktu, v hádce, v úmyslu usmrtit ji bodl nožem do dolní části pravého ušního boltce, do oblasti vnitřního okraje klíční kosti, do oblasti hrudní kosti, do pravého boku při dolních žebrech, do hřbetní plochy pravého předloktí s vyústěním na malíkové hraně dlaňové plochy předloktí a do hřbetní plochy pravého předloktí, způsobil jí tak řezné poranění pravého ušního boltce, defekty po bodně řezných poraněních hrudníku a přechodu hrudníku a břicha, defekty po bodně řezných poraněních na pravém předloktí, ložiskové prokrvácení měkkých tkání stěny hrudní, protnutí I. žebra vpravo, probodnutí horní duté žíly, probodnutí horního laloku pravé plíce, krev v pravé hrudní dutině, protnutí VII. žebra vpravo, probodnutí bránice, probodnutí jater, defekty pohrudnice podél páteře po bodně řezných poraněních, snížení krevnatosti orgánů, krev v dýchacích cestách a v plicích, potřísnění břišní dutiny krví; bezprostřední příčinou smrti S. I. bylo protnutí horní duté žíly a pravé plíce se zakrvácením do dutiny hrudní a s vdechnutím krve do dýchacích cest; došlo k vážnému poranění důležitého orgánu, a to plíce a velké žíly; v kombinaci s vdechnutím krve, kolapsem pravé plíce a traumatickým šokem při probodnutí bránice, jater a pravého předloktí došlo k úmrtí řádově v několika minutách po vzniku zranění. Za tento čin soud uložil stěžovateli trest odnětí svobody v trvání patnácti let se zařazením do věznice se zvýšenou ostrahou, dále pak ochranné opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty,

nožů značky FISKARS a ROSTFREI. Dále soud zavázal stěžovatele k povinnosti nahradit poškozeným M. I., D. I., J. U., G. U. (nar. - anonym.), G. U. (nar. - anonym.) a Š. I. škodu způsobenou trestným činem.

3. Odvolání stěžovatele proti rozsudku soudu prvního stupně bylo usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 6. 2012, č.j. 3 To 51/2012-870, podle § 256 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní řád"), jako nedůvodné zamítnuto.

4. Stěžovatel využil svého práva podat proti usnesení vrchního soudu dovolání, které bylo usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 1. 2013, č.j. 8 Tdo 1201/2012-48, podle § 265i odst. 1 písm. b) trestního řádu odmítnuto.

5. Stěžovatel shora uvedeným způsobem vyčerpал všechny opravné prostředky, které jsou obligatorním předpokladem přípustnosti ústavní stížnosti.

II.

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti především namítá, že postupem soudů všech stupňů došlo k porušení jeho základních práv a svobod garantovaných Ústavou ČR, Listinou základních práv a svobod a Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv.

7. Shora namítaná porušení spatřuje stěžovatel především v tom, že Krajský soud v Brně v rámci zdůvodnění svého rozhodnutí zcela pominul podstatný důkaz, vyplývající z provedeního dokazování, a sice skutečnost uvedenou, resp. potvrzovanou svědkyní MUDr. K., že poškozená S. I. zásadním způsobem nesnášela pasivní agresí ze strany stěžovatele, spočívající v odmítání řešení problémů či nastalé situace jeho osobou, a především, že takováto pasivní agrese mohla vést k aktivní agresí poškozené vůči stěžovateli v inkriminovaný den 3. 8. 2011.

8. Dále stěžovatel namítá, že část závěrečné řeči jeho obhájce, ve které argumentoval o možné agresí poškozené na pasivní agresí stěžovatele, není součástí protokolu o hlavním líčení, ačkoli na zvukovém záznamu tato část zachycena je. Krajský soud se touto skutečností v odůvodnění rozsudku nezabýval, což jako celek považuje stěžovatel za vědomé pomíjení významné části důkazů. Podle stěžovatele touto vadou byla v důsledku postižena i napadená rozhodnutí vrchního soudu a Nejvyššího soudu. Stěžovatel namítá tuto skutečnost o to více, že výslech svědkyně MUDr. K. proběhl s vyloučením veřejnosti.

9. Stěžovatel dále uvádí, že soudy všech stupňů neprovedly jím navrhovaný důkaz - zjištění, zda byl schopen se po prvním vyskočení z okna pohybovat po nohou, případně v jaké kvalitě a s jakými omezeními, což je podle jeho názoru určující pro možnosti a limity jeho dalšího jednání a pohybu vůbec. Svědek S., který jako jediný popisuje situaci po prvním skoku z okna, jej stát neviděl. Stěžovatel je přesvědčen, že není vyloučeno, že již při prvním skoku utrpěl vážná zranění, která u něho byla při následných vyšetřeních a hospitalizaci objektivně zjištěna a za tímto účelem podle jeho názoru mělo být provedeno odborné traumatologické posouzení, zda a nakolik byla zachována jeho možnost pohybovat se samostatně již po prvním výskoku z okna. Podle názoru stěžovatele nebylo ani soudem prvního stupně, ani odvolacím soudem zdůvodněno, proč tento návrh na doplnění dokazování nebyl proveden.

10. Další námitky stěžovatele směřují proti způsobu, kterým orgány činné v trestním řízení vedly jeho výslech. Nebyly mu kladeny otázky, kterými by mohly být zcela jednoznačně a

jednoduše vysvětleny okolnosti, které jsou v rozhodnutích soudu prvního a druhého stupně zmíněny jako neznámé a nezodpovězené, jako jsou například okolnosti vztahující se k jeho majetkovým poměrům a zjištění o možné ekonomické závislosti jeho osoby na poškozené.

11. Rozhodnutí dovolacího soudu pak stěžovatel vytýká formalismus spočívající v pouhém konstatování absence dovolacích důvodů.

12. Konečně stěžovatel namítá, že mediální pozornost a způsob přenosu trestního řízení od počátku prakticky v přímém přenosu způsobil porušení rovného zacházení s obžalovanými ve skutkově podobných kauzách, což se v důsledku mohlo projevit na průběhu trestního řízení, rozhodnutí ve věci a uloženém trestu.

13. Ve "vysvětlení", které stěžovatel k ústavní stížnosti připojil, pak doplnil řadu dalších námitek proti průběhu trestního řízení. Některé jsou pouze opakováním, resp. zdůrazněním shora uvedených výtek obsažených přímo v ústavní stížnosti.

14. Další výtky se týkají hodnocení skutkového stavu orgány činnými v trestním řízení, kdy stěžovatel namítá výběrový přístup k hodnocení některých důkazů, kdy jako příklad uvádí způsob, jakým měly vzniknout na těle poškozené podlitiny, které při návštěvě lékařky ukazovala svědkyni MUDr. K., nebo jakým způsobem soudy uchopily průběh skutkového děje na místě činu krátce před smrtí poškozené, resp. jak hodnotily mechanismus vzniku jejích zranění. Namítá zde i jednostranný přístup soudů k informacím, které někteří svědci vypověděli o tom, co jim poškozená za svého života o svém vztahu ke stěžovateli řekla. Jako vadu řízení namítá stěžovatel to, že nebyli vyslechnuti svědci z protějších domů, kteří by k inkriminovanému okamžiku mohli uvést důležité skutečnosti

15. Následující pasáž "vysvětlení" se týká názoru stěžovatele na to, co se mohlo v domě bezprostředně před a při konfliktu s poškozenou, který vyústil v její smrt, odehrát. Stěžovatel nabízí k posouzení svou verzi průběhu činu. V této souvislosti zdůrazňuje, že u něho v důsledku utrpených zranění a následného umělého spánku došlo k amnézii a průběh činu si nepamatuje. Namítá, že jeho zdravotní stav v tomto ohledu neposoudil neurolog.

16. V další části reaguje na hodnocení a posuzování průběhu manželství, finanční situace, znaleckých posudků i časových souvislostí na místě činu a uzavírá, že v trestním řízení vedeném proti němu nebyla dodržena zásada volného hodnocení důkazů, ale že jeho výsledek je projevem libovůle.

III.

17. Ústavní soud se nejdříve zabýval otázkou, zda jsou naplněny předpoklady meritorního projednání ústavní stížnosti (§ 42 odst. 1 a 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu")), a zda ústavní stížnost nepředstavuje zjevně neopodstatněný návrh ve smyslu § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Uvedené ustanovení v zájmu racionality a efektivity řízení před Ústavním soudem dává tomuto soudu pravomoc posoudit "přijatelnost" návrhu předtím, než dospěje k závěru, že o návrhu rozhodne meritorně nálezem, přičemž jde o specifickou a relativně samostatnou část řízení, která nemá charakter řízení kontradiktorního, kdy Ústavní soud může obvykle rozhodnout bez dalšího, jen na základě obsahu napadených rozhodnutí orgánů veřejné moci a údajů obsažených v samotné ústavní stížnosti. Směřuje-li pak ústavní stížnost proti rozhodnutí orgánů veřejné moci, považuje ji Ústavní soud zpravidla za zjevně neopodstatněnou, jestliže napadené rozhodnutí není vzhledem ke své povaze, namítaným

vadám svým či vadám řízení, které jeho vydání předcházelo, způsobilé porušit základní práva a svobody stěžovatele, tj. kdy ústavní stížnost postrádá ústavněprávní dimenzi.

18. Podle článku 83 Ústavy České republiky je Ústavní soud orgánem ochrany ústavnosti, není tedy součástí soustavy obecných soudů a není povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Při výkonu dohledu nad dodržováním ústavních principů spravedlivého procesu obecnými soudy není úkolem Ústavního soudu, aby rozhodl, zda právní závěry obecných soudů učiněné na základě skutkových zjištění byly správné, či nikoli. Jeho pravomoc je založena výlučně k přezkumu z hlediska dodržení ústavněprávních principů, tj. k posouzení, zda v řízení nebyly porušeny předpisy ústavního pořádku, chráněná práva nebo svobody jeho účastníka a zda řízení jako celek bylo vedeno spravedlivě, v souladu s ústavními principy. S tím je v souladu i dosavadní rozhodovací činnost Ústavního soudu, podle které není úkolem tohoto soudu "přehodnocovat" hodnocení důkazů provedených obecnými soudy, stejně tak mu nepřísluší nahrazovat závěry obecných soudů (skutkové a právní posouzení věci) svým vlastním, či obecně podávat výklad norem podústavního práva. Pokud jde o důkazní řízení, Ústavní soud ve své judikatuře dostatečně vymezil, jaká pochybení v procesu zajišťování, provádění a hodnocení důkazů mají ústavněprávní relevanci a odůvodňují zásah Ústavního soudu.

IV.

19. Ústavní stížnost je zjevně neopodstatněná.

20. Podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu senát mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků usnesením návrh odmítne, jde-li o návrh zjevně neopodstatněný. Podle § 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb., musí být usnesení o odmítnutí návrhu písemně vyhotoveno, stručně odůvodněno uvedením zákonného důvodu, pro který se návrh odmítá, a musí obsahovat poučení, že odvolání není přípustné.

21. S ohledem na povahu projednávané věci však Ústavní soud nad rámec povinnosti stanovené v § 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, podává širší, obsažnější odůvodnění svého rozhodnutí.

22. Námitky stěžovatele, které již byly zčásti uplatněny i v rámci řádného a mimořádného opravného prostředku a soudy se s nimi ve svých rozhodnutích vypořádaly, směřují především do oblasti opatření, provedení a hodnocení důkazů orgány činnými v trestním řízení a další i do odůvodnění konečného rozhodnutí soudu prvního stupně i soudu odvolacího. Jinými slovy, vztahují se k naplnění specifických zásad dokazování, kterými jsou zejména zásada vyhledávací, zásada volného hodnocení důkazů, zásada bezprostřednosti, zásada veřejnosti a zásada presumpce nevinny (a s ní související zásady materiální pravdy a práva na obhajobu).

23. Ústavní rozměr má nepochybně zásada veřejného projednání věci (čl. 14 odst. 1 Paktu o občanských a politických právech, čl. 6 odst. 1 Úmluvy, čl. 96 odst. 2 Ústavy a čl. 38 odst. 2 Listiny). Toto právo může být omezeno jen v případech stanovených zákonem. Soudní řízení je tradičně postaveno na principu veřejnosti. To znamená, že hlavnímu líčení, resp. veřejnému zasedání o odvolání, může být v zásadě kdokoli přítomen, i osoba na daném případě bezprostředně nezainteresovaná. Podle nauky se význam zásady veřejnosti projevuje v několika směrech. Jde především o významný prostředek kontroly občanů nad výkonem trestního soudnictví, zvyšuje pocit odpovědnosti soudců za kvalitu jejich práce, vede je k zachovávání zákonů a upevňuje autoritu soudu. Jde také o významnou záruku pro

obžalovaného, zajišťuje mu, že budou zachována všechna jeho práva, umožňuje mu se hájit a dokazovat svou nevinu před veřejností. Zásada veřejnosti je také nástrojem k plnění výchovných funkcí soudu i vůči dalším osobám (viz Císařová, D., Fenyk, J., Grívna, T. a kol.: Trestní právo procesní. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2008. str. 76). Princip veřejnosti sleduje jednak prvek kontroly činnosti soudů a jednak prvek prevence (viz Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád české republiky. Svazek I. Ústava České republiky. Praha: Linde, 1994. str. 233).

24. Ústavní dimenzi má také zásada presumpce nevinny (čl. 14 odst. 2 Paktu o občanských a politických právech, čl. 6 odst. 2 Úmluvy, čl. 40 odst. 2 Listiny, § 2 odst. 2 trestního řádu), podle které dokud není pravomocným odsuzujícím rozsudkem (nestranného soudu) vyslovena vina, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jak by byl vinen, a nedokázaná vina má stejný význam jako dokázaná nevinna.

25. Zásada vyhledávací (§ 2 odst. 5 trestního řádu), předpokládá, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny zjišťovat závažné skutečnosti svědčící v neprospěch i ve prospěch obviněného. Zásada volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 trestního řádu) znamená, že orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle vnitřního přesvědčení, založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Zásada bezprostřednosti (zejm. § 2 odst. 12, § 220 odst. 2, § 237 trestního řádu) stanoví, že soud přihlíží jen k důkazům, které byly před ním bezprostředně provedeny. Tyto zásady samy o sobě mají zpravidla jen nepřímý ústavní rozměr, zejména tehdy, pokud jejich uplatnění je fragmentem práva na spravedlivý proces.

26. Právo na spravedlivý proces obsahuje dvě základní složky. První je právo na přístup k soudu, tj. právo obrátit se na soud k vymození či ochraně svého subjektivního práva. Druhou, která v tomto případě hraje z pohledu stěžovatele zásadní roli, je právo na určitou kvalitu procesu, která může být zabezpečena právě prostřednictvím zmíněných procesních "podústavních" zásad (srov. např. B. Repík: Lidské práva v súdnom konaní. Bratislava: MANZ, 1999, s. 35). Jinak řečeno, jde o právo každého jednotlivce domoci se oprávnění či splnění povinností v procesu, kde jednotlivec může využít veškerých právních institutů a záruk, které daný právní řád (například v podobě zásad) nabízí anebo by nabízet měl, neboť jsou nezbytnou součástí demokratického právního státu. Spravedlivý proces nesmí zásadním způsobem znevýhodnit jednu stranu vůči druhé a naopak musí čelit libovůli, která by řádný proces znemožnila či oslabila (rozsudek Evropského Soudu ve věci Brandsteter proti Rakousku ze dne 28. 8. 1991).

27. Pokud jde o právo na spravedlivý proces a hodnocení tzv. skutkových zjištění, Ústavní soud ve své dosavadní rozhodovací praxi připouští, že porušením práva na spravedlivý proces může rovněž být to, že v procesním postupu orgánů činných v trestním řízení, resp. že při hodnocení skutkových zjištění, absentuje určitá část faktů (skutečností), která v řízení vyšla najevo, tím spíše pokud byla účastníky řízení namítána, avšak obecný soud je nezhodnotil, aniž by dostatečným způsobem odůvodnil jejich nepotřebnost. Ústavní soud se vyslovil ve smyslu nutnosti reagování soudů na uplatněné námitky a vysvětlení jejich případného odmítnutí. Rovněž ohledně práva na řádné (a přezkoumatelné) odůvodnění rozhodnutí, jakožto jednoho z aspektů práva na spravedlivý proces, je možno hovořit o ustálené judikatuře Ústavního soudu (viz např. nález sp. zn. I. ÚS 50/03, in: Sb.n.u.ÚS, sv. 41, č. 120, str. 501, nález sp. zn. III. ÚS 258/99, in: Sb.n.u.ÚS, sv. 16, č. 148, str. 99, nález sp. zn. I. ÚS 124/97, in: Sb.n.u.ÚS, sv. 21, č. 20, str. 175).

28. Již ve svém nálezu ze dne 16. 2. 1995 sp. zn. III. ÚS 61/94 (in: Sb.n.u.ÚS, sv. 3, č. 10, str. 51) se Ústavní soud vyjádřil také k zásadě spravedlivého procesu ve vztahu k rozsahu dokazování (opomenutým důkazům) a řádnému odůvodnění rozhodnutí tak, že účastníkovi řízení musí být dána možnost vyjádřit se k provedeným důkazům a k věci samé, jakož i označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení k prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také v rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů případně navržené důkazy neprovedl; pokud tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté Listiny. Tzv. opomenuté důkazy mohou založit nepřezkoumatelnost a současně protiústavnost vydaného rozhodnutí.

29. V této souvislosti Ústavní soud považuje za nutné též připomenout, že jako soudní orgán ochrany ústavnosti není oprávněn zasahovat do rozhodovací činnosti obecných soudů. Podle čl. 90 Ústavy jen soud, který je součástí soustavy obecných soudů, rozhoduje o otázce viny a trestu, hodnotí důkazy podle svého volného uvážení a v rámci stanoveném trestním řádem, přičemž zásada volného hodnocení důkazů je výrazem ústavního principu nezávislosti soudu. Pokud soud při svém rozhodování respektuje podmínky dané ustanovením § 2 odst. 5, odst. 6 trestního řádu, jakož i ustanovení § 125 trestního řádu a jasně vyloží, o které důkazy svá skutková zjištění opřel, jakými úvahami se při hodnocení provedených důkazů řídil a jak se vypořádal s obhajobou, není v pravomoci Ústavního soudu, aby takové hodnocení přehodnocoval, byť by se s ním neztotožňoval. Důvod ke zrušení soudního rozhodnutí je dán pouze za situace, kdy lze uvažovat o extrémním nesouladu mezi prováděnými důkazy, zjištěními, která z těchto důkazů soud učinil, a právními závěry soudu, jinými slovy, kdy jeho rozhodnutí svědčí o možné libovůli (srov. náleze ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94; N 34/3 SbNU 257).

30. Výše uvedené závěry, vyplývající z příslušných aktů mezinárodního práva veřejného, z vnitrostátních právních předpisů, prosazované trestněprávní naukou a judikované Ústavním soudem, které se týkají zákazu libovůle a práva na řádné odůvodnění rozhodnutí (včetně problematiky opomenutých důkazů), však na projednávanou věc nedopadají.

V.

31. První procesní výsledek svědkyně M. K. proběhl dne 17. 10. 2011. Při tomto výslechu byla přítomna obhájkyně obviněného. V protokolu o výpovědi svědkyně se problematika tzv. pasivního násilí ze strany stěžovatele nevyskytuje vůbec. Orgány činné v trestním řízení tedy v tomto směru neměly co hodnotit. První zmínka o tzv. pasivní agresii ze strany stěžovatele se objevuje v protokolu o hlavním líčení ze dne 17. 2. 2012. Svědkyně M. K. (č.l. 32) zde potvrdila, že poškozenou pasivní agrese stěžovatele neskutečně dráždila, ale neuvedla žádnou konkrétní informaci, která by osvětlila reakci poškozené na takové chování stěžovatele. Obecné úvahy nevztažené ke konkrétní osobě, za takovou informaci považovat nelze. Jediným, kdo o možné aktivní agresii jako reakci poškozené na agresii pasivní v protokolu vypovídal, byl sám stěžovatel.

32. Obhájce stěžovatele při závěrečné řeči dne 27. 2. 2012 skutečně namítal možnost agresivního chování poškozené jako reakci na možnou pasivní agresii ze strany stěžovatele, resp. jako možnou příčinu vzájemného napadání, a na základě toho uplatnil, jako jednu z variant možného průběhu konfliktu mezi manžely, možnost nutné obrany ze strany stěžovatele. Zvukový záznam z hlavního líčení tuto informaci obsahuje, zatímco v přepisu tohoto záznamu je uveden toliko smysl této informace, resp. odkaz na možnost nutné obrany.

33. Zásada bezprostřednosti (zejm. § 2 odst. 12, § 220 odst. 2, § 237 trestního řádu) stanoví, že soud přihlíží jen k důkazům, které byly před ním bezprostředně provedeny. Ze záznamu z hlavního líčení vyplývá, že soud prvního stupně byl bezprostředně seznámen nejen s příslušnými důkazy, týkajícími se tzv. aktivní či pasivní agrese, ale také se stanoviskem obhajoby k nim. Totéž lze vyrozumět i z protokolu o veřejném zasedání, konaném o odvolání.

34. Trestní řád stanoví, že byl-li pořízen zvukový záznam z hlavního líčení, zaznamenaná se jeho podstatný (nikoli tedy doslovný) obsah do protokolu (§ 55b odst. 5 trestního řádu). Zvukový záznam se uchovává na nosiči a ten se stává součástí spisu natrvalo, resp. až do skartace spisu (§ 55b odst. 7 trestního řádu), aby bylo možno případné námítky nebo nesrovnalosti v protokolu přezkoumat. Tento postup byl podle názoru Ústavního soudu dodržen. Rozdíl v protokolu a v záznamu namítaný stěžovatelem není takové povahy, aby bylo možno uzavřít, že co do smyslu námítky měl vliv na hodnocení důkazů soudem prvního stupně či odvolacím soudem, nebo že ho soudy nevzaly v úvahu. Soud prvního stupně byl s obsahem výpovědi, jak uvedeno shora, seznámen bezprostředně a odvolací soud se námítkami údajného násilí ze strany poškozené zabýval na základě obsahu odvolání i výpovědi stěžovatele a vyjádření jeho obhájce ve veřejném zasedání a zvukový záznam i jeho přepis měl k dispozici rovněž.

35. Soud prvního stupně ve svém rozsudku (č. l. 14) výslovně uvedl, že stěžovatel namítal tzv. pasivní agresivitu poškozené, která u ní podle jeho názoru mohla vyvolat aktivní agresi. Soud v plném rozsahu do odůvodnění rozhodnutí zapracoval i jednu ze spekulativních verzí stěžovatele o možném průběhu konfliktu, resp. o jeho možné nutné obraně proti agresi ze strany poškozené (č.l. 21). Právě zde soud reprodukoval i obsah závěrečné řeči obhájce stěžovatele v plném rozsahu. To, proč nepovažoval soud uvedené verze o nutné obraně za věrohodné, je podrobně uvedeno v odůvodnění rozsudku. Odvolací soud se obhajobou založenou na nutné obraně zabýval rovněž a ve svém rozhodnutí své závěry srozumitelně vysvětlil. V takovém postupu nelze spatřovat znaky protiústavní libovůle.

36. Pokud jde o zjištění, zda byl stěžovatel schopen se po prvním vyskočení z okna pohybovat po nohou, případně v jaké kvalitě a s jakými omezeními, což je podle jeho názoru určující pro možnosti a limity jeho dalšího jednání a pohybu vůbec, soudy se touto námítkou rovněž zabývaly. Tato námítka byla stěžovatelem uplatněna ve všech stádiích trestního řízení, kromě přípravného řízení, kdy stěžovatel k věci uvedl jen některé a to jiné skutečnosti, jinak využil svého práva nevypovídat. K fyzickému stavu stěžovatele v době spáchání činu, resp. bezprostředně před ním a po něm, byly provedeny kromě jeho výslechu také jiné důkazy, např. výpovědi svědků MUDr. D. B., T. S., soudního znalce MUDr. M. Z., Ph.D. Soudy přitom vycházely i z důkazu, že stěžovatel použil k přivolání záchranné služby mobilního telefonu, jenž byl po činu nalezen na parapetu místnosti, kde došlo ke spáchání činu, a zejména z přiznání stěžovatele k pobodání poškozené v telefonickém záznamu operátora záchranné služby. Přítomnost jiné osoby na místě činu byla těmito důkazy bezpečně vyloučena. Soud prvního stupně tyto důkazy vyhodnotil v souladu se zákonem jednotlivě i v souhrnu a učinil příslušné závěry na č.l. 24-26 rozsudku. Odvolací soud tuto část důkazů přezkoumal rovněž a dospěl na str. 13-14 svého rozhodnutí k obdobným závěrům jako soud prvního stupně, tzn., že stěžovatel se v době činu nacházel na místě činu a byl schopen poškozenou několika bodnými ranami nožem usmrtit.

37. Podobně se Ústavní soud staví i k pochybnostem vyjádřeným stěžovatelem ve vztahu k důsledkům zranění a následného umělého spánku stěžovatele, podle kterého tyto byly

příčinou amnézie. I tato námitka byla předmětem dokazování, protože stěžovatel ji uplatňoval jako těžiště své obhajoby od počátku trestního řízení. K případné amnézii bylo provedeno dokazování zejména znaleckými posudky z oboru psychiatrie a psychologie (č.l. 380-424 spisu), výsledkem znalkyň dne 16. 2. 2012 při hlavním líčení (č.l. 651-675 spisu), které hodnotily možnost amnézie nejen vzhledem k povaze zranění, resp. následnému umělému spánku, ale zejména s přihlédnutím k výsledkům vlastního komplexního znaleckého zkoumání osobnosti stěžovatele, opřeného i o další důkazy (výpovědi svědků o osobnosti stěžovatele), jako vyloučenou a ze strany stěžovatele jako účelovou. Soud přihlédl i ke kvalifikovanému popisu zdravotního stavu stěžovatele lékaři záchranné služby, zasahujícími přímo na místě bezprostředně po činu, zejm. MUDr. D. B. a P. S. (č.l. 590-599 spisu) a k obsahu zdravotnické dokumentace vzniklé v době hospitalizace stěžovatele krátce po činu, kterou posoudil i soudní znalec MUDr. M. Z., Ph.D., při výpovědi v rámci hlavního líčení dne 16. 2. 2012 (č.l. 647-649 spisu). To vše vzaly soudy obou stupňů při svém rozhodování v úvahu.

38. České trestní řízení považuje za důkaz vše, co může přispět k objasnění věci (§ 89 odst. 2 trestního řádu). Jedním z důkazních prostředků je výslech svědka (§ 97 a násl. trestního řádu). Svědek je osobou rozdílnou od obviněného, která svými smysly, tedy osobně, vnímala určité skutečnosti, o kterých následně vypovídá. Činí tak pod sankcí křivé výpovědi (§ 346 odst. 2 písm. a) nebo b) trestního zákoníku). Svědectví o vztazích mezi stěžovatelem a poškozenou v době před spácháním činu nebo charakterizující povahu stěžovatele, jeho veřejné projevy, byly v této trestní věci významným zdrojem informací pro orgány činné v trestním řízení. Neznamená to však, že by tyto důkazy nepodléhaly volnému hodnocení ze strany orgánů činných v trestním řízení. To se nepochybně vztahuje i k námitkám stěžovatele, jimiž označuje příslušné pasáže výpovědi MUDr. K. o tom, co jí sdělila poškozená o původu podlitin. Celý trestní spis je prostoupen důkazy o kulminujících neshodách mezi oběma manžely, na kterých měl stěžovatel rozhodující podíl a které vedly poškozenou k podání návrhu na rozvod. Stěžovatel se s touto situací nedokázal vyrovnat, což nakonec vyústilo ve fatální následek. V tomto kontextu nelze považovat údaje o vzniku podlitin na těle poškozené, tak jak je reprodukovala svědkyně, za nic, co by z uvedeného scénáře významně vybočovalo a co by mělo soudy vést k odlišným závěrům o osobní charakteristice stěžovatele.

39. Stěžovatel byl včas seznámen s podstatou obvinění (čl. 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy a § 160 odst. 1 trestního řádu), a to na počátku svého prvního výslechu dne 11. 8. 2011, tedy krátce (týden) po předmětném činu. V průběhu trestního řízení byl řádně poučován o podstatě práva na obhajobu (čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy a čl. 40 odst. 3 Listiny, § 33 odst. 1 trestního řádu). Od počátku prvního výslechu byl zastoupen obhájcem. Orgány činné v trestním řízení obviněnému poskytly dostatek prostoru k tomu, aby vyjádřil své stanovisko k podstatě obvinění i k jednotlivým důkazům. Tam, kde měly pochybnosti o průběhu skutkového děje, kladly stěžovateli otázky na doplnění jeho výpovědi. S výjimkou přípravného řízení, kde stěžovatel využil svého práva nevypovídat, se k jeho majetkovým poměrům a zjištění o možné ekonomické závislosti jeho osoby na poškozené vyjádřil stěžovatel sám podrobně dne 15. 2. 2012 u hlavního líčení. Dodatečné otázky mu v tomto směru položila zmocněnkyně poškozených. Další vyjádření v tomto směru učinil stěžovatel v závěru hlavního líčení dne 16. 2. 2012 a podrobněji ještě 22. 2. 2012. Soud v tomto směru provedl další, zejména listinné důkazy (např. č.l. 717-725), včetně těch, které byly navrženy stěžovatelem. Přestože v trestním řízení platí zásada oficiality, podle které jsou orgány činné v trestním řízení povinny provádět úkony z úřední povinnosti (§ 2 odst. 4 trestního řádu), nelze jim klást za vinu, že stěžovateli při jeho výslechu nekladly otázky, o kterých má za to, že mu měly být položeny. Jestliže stěžovateli nebylo nikterak bráněno ve vyjádření k jednotlivým důkazům, mohl

svobodně upozornit soud na okolnosti, které považoval pro další postup v řízení nebo pro rozhodnutí ve věci samé za nezbytné, což ostatně bohatě využíval on i jeho obhájce. Spekulacem, kterými chtěl stěžovatel čelit důkazní situaci a které byly faktickým důsledkem jeho zdrženlivého postoje k průběhu konfliktu, soudy věnovaly potřebnou pozornost a hodnotily je jednotlivě i v souhrnu s dalšími provedenými důkazy. Odmítnutí stěžovatelem navrhovaných důkazů, jako další znalecké posudky, soudy řádně a srozumitelně vysvětlily. Pokud jde o namítaný motiv činu, ten není obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu vraždy podle § 140 odst. 1 trestního zákoníku, když soudy k možné ekonomické motivaci trestného činu přihlížely jen jako k jedné z řady okolností trestného činu při stanovení druhu a výměry trestu (str. 32 rozsudku).

40. Podle § 200 odst. 1 trestního řádu při hlavním líčení (nebo jeho části) může být vyloučena veřejnost, jestliže by veřejné projednání věci ohrozilo důležitý zájem svědků. Podle § 200 odst. 3 o vyloučení veřejnosti rozhodne soud po slyšení stran usnesením, které veřejně vyhlásí. Pro účely výslechu svědkyně M. K. soud z důvodu ochrany nezletilého svědka po slyšení a výslovném souhlasu stran, včetně obžalovaného, veřejnost na dobu provedení výslechu svědkyně vyloučil (č.l. 20 protokolu o hlavním líčení ze dne 17. 2. 2012). Podle § 201 odst. 2 trestního řádu byla soudem stěžovateli nabídnuta možnost volby dvou důvěrníků, kteří mohou být hlavnímu líčení i přes vyloučení veřejnosti přítomni. Stěžovatel této možnosti nevyužil. Soud zde postupoval zcela v souladu se zákonem, a proto Ústavní soud ani zde neshledal námitku stěžovatele oprávněnou.

41. S ohledem na podstatu a význam zásady veřejnosti soudního řízení se nelze při jeho aplikaci omezit pouze na umožnění přístupu veřejnosti do soudní síně v době jednání. Tato forma je nepochybně původní a základní, avšak právní řád musí akceptovat i vliv a význam pokroku ve vývoji technických záznamových prostředků, které přenášejí informace ze soudní síně široké veřejnosti. Základní forma přirozeného omezení přítomnosti veřejnosti je nastavena kapacitou jednacích síní, zákaz, či omezení obrazového a zvukového přenosu či záznamu musí podle okolností případu stanovit předseda senátu. Přitom se v obou případech musí řídit zákonným limitem, resp. zákonem uznaným důvodem, jinak by šlo o protiústavní svévoli (nález ze dne 8. 11. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 28/04 (in N 205/39 SbNU 171; 20/2006 Sb.).

42. Z písemně a zvukově dokumentovaného průběhu trestního řízení v této konkrétní věci nelze dovést, že by soudce, stěžovatel, jeho obhájce nebo kdokoli jiný uplatnili takový důvod, který by vedl k omezení zásady veřejnosti v neprospěch sdělovacích prostředků. Případu věnovala média zvýšenou pozornost především proto, že oběti nejzávažnějšího trestného činu byla veřejnosti známá, literárně bohatě činná poškozená. Z tohoto pohledu je třeba akceptovat i požadavky médií a potažmo veřejnosti na co nejširší přístup k přímým informacím z hlavního líčení. Předsedkyně senátu, aby vyvážila tento požadavek médií ve vztahu k ochraně osobnosti stěžovatele na počátku hlavního líčení dne 15. 2., 16. 2. a 22. 2. 2012 zakázala uskutečňovat obrazové přenosy a pořizovat obrazové záznamy s vyobrazením stěžovatele v soudní síni a v den vyhlášení rozsudku 29. 2. 2012 požádala média o případné citlivé vyobrazení stěžovatele. Ústavní soud vnímá tento přístup soudu jako přijatelný a ústavně konformní, protože směřoval jak k přiměřené ochraně osobnosti stěžovatele před nežádoucí publicitou, ale ani nebránil uplatnění zásady veřejnosti hlavního líčení.

43. Výtku směřující k údajnému formalismu v rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání stěžovatele také neobstojí. Nejvyšší soud v duchu své zákonné povinnosti nejprve hodnotil, zda podané dovolání naplňuje některý z taxativně stanovených dovolacích důvodů (§ 265b trestního řádu). Protože stěžovatel v dovolání napadal, podobně jako v ústavní stížnosti,

především rozsah provedení dokazování před soudy obou stupňů a způsob hodnocení důkazů z jejich strany a domáhal se tak změny skutkových zjištění ve svůj prospěch a teprve z takto tvrzených nedostatků, tedy druhotně, dovozoval údajně nesprávné právní posouzení skutku, jímž byl uznán vinným, Nejvyšší soud správně dospěl k závěru, že takové odůvodnění nespadá pod žádný z dovolacích důvodů uvedených v § 265b trestního řádu. Nejvyšší soud se přitom zabýval i možností, zda v tomto konkrétním případě lze či nelze spatřovat extrémní nesoulad mezi provedenými skutkovými zjištěními a právními závěry soudu a v tomto rámci se sice poněkud svérázně zabýval tím, jak k hodnocení skutkových zjištění přistupovaly soudy prvního i druhého stupně (str. 8 rozhodnutí), ale z věcného hlediska dospěl ke správnému závěru.

44. Podstatou ústavní stížnosti je především nesouhlas stěžovatele s výsledkem hodnotící a rozhodovací činnosti obecných soudů. Ústavní soud po prostudování ústavní stížnosti, včetně jejího doplnění a rozhodnutí obecných soudů, jež byla ústavní stížností napadena, jakož i celého trestního spisu, dospěl k závěru, že právní závěry učiněné obecnými soudy v posuzované věci nejsou v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními, právní názory vyjádřené v předmětných rozhodnutích jsou ústavně konformní a jejich uplatnění nepředstavuje zásah orgánu veřejné moci do ústavně zaručených práv stěžovatele. Soudy se řádně a přesvědčivým způsobem vypořádaly s námitkami i návrhy stěžovatele. Ústavní rozměr základních zásad trestního řízení byl naplněn v souladu s maximou opakovaně akcentovanou v rozhodnutích Ústavního soudu.

VI.

45. Na základě shora uvedených zjištění Ústavní soud konstatuje, že ve věci stěžovatele neshledal porušení ústavně zaručených práv a svobod. Rozhodl proto mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, tak, že návrh stěžovatele jako zjevně neopodstatněný odmítl.

Poučení: Proti tomuto usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 6. září 2013

Ludvík David, v. r.
předseda I. senátu Ústavního soudu